

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: G. Ciobanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Bostan, V. Negru, E. Palanciuc)

DECIZIE

25 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Aliona Miron
Nina Vascan

examinând recursul depus de Grigore Rusu,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată
depusă de Grigore Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire
la contestarea actelor administrative, obligarea recalculării și achitării pensiei,
împotriva deciziei din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin
care a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva
hotărârii din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și emisă o
nouă decizie,

c o n s t a ț ă :

La data de 15 decembrie 2020 Grigore Rusu a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea
actelor administrative.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul Grigore Rusu a
invocat că, în temeiul deciziei din 01 martie 2018 a Curții de Apel Bălți, care a fost
menținută prin încheierea din 05 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție,
Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i recalculeze pensia pentru
vechime în muncă, ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului
adjunct de nivelul procuraturii raionale în funcție, începând cu data de 05 aprilie
2013, după majorarea salariului cu 35% și începând cu data de 01 august 2016,

după majorarea salariului conform art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016.

Reclamantul a menționat că, la data de 01 decembrie 2018 a intrat în vigoare Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar, potrivit căreia s-a majorat salariul mediu lunar în sectorul bugetar, inclusiv al procurorilor, în speță salariul procurorului adjunct al raionului Drochia.

În acest context, reclamantul a relevat că, după data de 01 decembrie 2018 pensia sa trebuia să fie calculată în proporție de 80% din salariul procurorului adjunct al raionului Drochia în funcție. Totuși, până în prezent pensia nu i-a fost recalculată conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

Totodată, reclamantul a specificat că, mai mulți procurori pensionari s-au adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu solicitarea privind recalcularea pensiei, însă Casa Națională de Asigurări Sociale selectiv execută hotărârile judecătorești cu privire la achitarea pensiilor, reieșind din salariul mediu al procurorilor în funcție.

Reclamantul a relevat că, la data de 20 noiembrie 2019, prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. And111/120-19, Grigore Rusu a fost informat că în viitorul apropiat Casa Națională de Asigurări Sociale se obligă să recalculeze și să achite pensiile procurorilor, reieșind din majorarea salariului procurorului în exercițiu.

În afară de aceasta, reclamantul a menționat că, la solicitarea Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 11-03/10-8030 din 14 august 2019, Curtea Supremă de Justiție prin răspunsul nr. 996 din 02 septembrie 2019 a explicat că, hotărârile judecătorești definitive și irevocabile, care se referă la recalcularea pensiilor procurorilor, nu atestă aspect de dificultate și nu pot fi interpretate și aplicate altfel, decât cum prevede legea.

Astfel, reclamantul a constatat că neachitarea pensiei sale recalculată, începând cu data de 01 decembrie 2018 reprezintă o încălcare continuă a dreptului său de proprietate.

Reclamantul a invocat că, la data de 12 octombrie 2020 a depus o cerere de recalculare a pensiei, cu conținut similar cererii anterioare, la care a primit răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020, potrivit căruia pensia sa a fost reexaminată în conformitate cu prevederile hotărârilor judecătorești deja emise. Din conținutul acestui răspuns, Grigore Rusu a constatat că pensia sa constituie 80% din salariul procurorului adjunct din procuraturile raionale și începând cu data de 01 aprilie 2018 constituie suma de 15361,66 de lei.

Reclamantul a menționat că, în temeiul răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020, la data de 18 noiembrie 2020 s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu o cerere prealabilă de recunoaștere a ilegalității răspunsului nominalizat, anularea acestuia și admiterea cerințelor sale.

În acest context, reclamantul a relevat că la data de 02 decembrie 2020 a primit răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2590/20, prin care a fost informat că, cererea sa prealabilă constituie o nouă petiție de la același petiționar, cu același obiect, aceasta nefiind supusă examinării și conexată la

dosarul inițial. În acest sens, au fost invocate prevederile art. 80 alin. (3) din Codul administrativ, fiind atenționat că răspunsul nr. R-2299/20 la cererea prealabilă, Grigore Rusu l-a primit la data de 28 octombrie 2020. Or, cererea depusă la data de 18 noiembrie 2020, nu conține un obiect nou.

Reclamantul a invocat că, în cererea prealabilă din 12 octombrie 2020 a solicitat recalcularea pensiei ținând cont de salariul procurorului adjunct al procuraturii raionale în funcție, stabilit conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, începând cu data de 01 decembrie 2018.

Astfel, reclamantul a învederat că răspunsul nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020 conține afirmații despre recalcularea pensiei în temeiul hotărârilor judecătorești deja emise în litigiul său împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, dar nu se examinează pretenția de recalculare a pensiei potrivit Legii nr. 270 din 01 decembrie 2018, eveniment survenit după dispunerea recalculării conform hotărârilor judecătorești emise în favoarea sa.

Invocând Legea cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, Legea nr. 554 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Liniile directe privind rolul Procuraturii stabilite la Congresul III al ONU pentru prevenirea criminalității din 27 august – 07 septembrie 1990, Recomandarea REC (2000)19, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei din 06 octombrie 2000, art. 54 din Constituția Republicii Moldova, Hotărârile Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct.22 și art.II-V din Legea nr.358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, nr. 4 din 21 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici și nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, reclamantul a solicitat constatarea ilegalității răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020 și nr. R-2590/20 din 02 decembrie 2020, cu dispunerea anulării acestora și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin intermediul Oficiului Teritorial competent, de a-i recalcula pensia pentru vechime în muncă, ținând cont de salariul procurorului adjunct al Procuraturii raionale în funcție, stabilit conform Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, începând cu data de 01 decembrie 2018.

Prin hotărârea din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Grigore Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la constatarea ilegalității și anularea răspunsului nr. R2299/20 din 28 octombrie 2020, constatarea ilegalității și anularea răspunsului nr. R-2590/20 din 02 decembrie 2020, obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă. Au fost anulate decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2590/20 din 02 decembrie 2020 cu privire la cererea prealabilă, adoptate în privința lui Grigore Rusu. Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să emită actul administrativ individual privind recalcularea și achitarea lui Grigore Rusu a pensiei pentru vechime în muncă reieșind din

salariul mediu lunar achitat procurorului adjunct al Procuraturii raionale în exercițiu, cu recalcularea acesteia în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data stabilirii pensiei, cu mențiunea că, recalcularea urmează a fi efectuată începând cu data de 01 decembrie 2018 și pe toată perioada de pensionare (f.d. 78, 84-97).

La data de 20 mai 2021 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de respingere a cererii de chemare în judecată depuse de Grigore Rusu (f.d. 82, 83).

Hotărârea motivată din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin intermediul oficiului poștal, la data de 07 iunie 2021, fapt confirmat prin avizul de recepție nr. DS8001775673AS, anexat la actele cauzei (f.d. 99).

La data de 17 iunie 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a prezentat motivarea apelului împotriva hotărârii din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d. 105, 106-108).

Astfel, instanța de apel întemeiat a considerat ca fiind depus în termen apelul Casei Naționale de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Prin decizia din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale. A fost casată integral hotărârea din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o nouă decizie prin care, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Grigore Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la constatarea ilegalității și anularea răspunsului nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020, constatarea ilegalității și anularea răspunsului nr. R-2590/20 din 02 decembrie 2020, obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă (f.d. 148, 149-164).

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel a invocat că în conformitate cu art. 34 alin. (6) din Legea cu privire la Procuratură nr. 118 din 14 martie 2003, abrogată prin Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

De asemenea, instanța de apel a menționat că art. 73 alin. (8) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, abrogată la data de 01 august 2016 prin Legea nr. 3 din 25 februarie 2016, stipulează că procurorii pensionați beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu. Iar, conform Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, în vigoare de la 05 aprilie 2013, salariul procurorului s-a majorat cu 35%, începând cu data de 01 ianuarie 2013. În acord cu prevederile art. XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu data de 01 august 2016, salariul de funcție al procurorului, se stabilește în raport cu

salariul judecătorului, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

În afară de aceasta, instanța de apel a relevat că, în conformitate cu art. 5¹ alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, abrogată prin Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018, în vigoare din data de 01 decembrie 2018, salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform prezentei Legi, dar și Legii cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

În acest context, instanța de apel a menționat că, prin Legea cu privire la Procuratură nr. 118-XV din 14 martie 2003 a fost abrogată Legea cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992. Astfel, odată cu abrogarea Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992, reglementările legale ce țin de asigurarea cu pensie a procurorilor au fost transferate în noua Lege cu privire la Procuratură nr.118-XV din 14 martie 2003. Articolul 34 alin. (6) din Legii cu privire la Procuratură nr.118 din 14 martie 2003 prevedea că, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii. Ulterior, prin Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 a fost abrogată Legea cu privire la Procuratură nr.118-XV din 14 martie 2003.

Instanța de apel a relevat că, reglementările legale ce țin de asigurarea cu pensie a procurorilor au fost transferate în noua Lege cu privire la Procuratură. În art. 73 alin. (8) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, era indicat că, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației viagere în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Recalcularea pensiei pentru vechime în muncă se efectuează ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea se efectuează din data de întâi a lunii în care a fost efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii. Prin art. VIII al Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alineatele (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) și (10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, au fost abrogate. Astfel, noua redacție a art. 73 din Legea nr.294 din 25 decembrie 2008, în vigoare de la 01 iulie 2011, prevede că, procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Astfel, începând cu data de 01 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Instanța de apel a invocat că, din conținutul art. 46 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 nu rezultă faptul, că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor și nici un alt act legislativ nu prevede acest fapt. Astfel, începând cu data de 01 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 01 aprilie,

conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

Instanța de apel a relevat că nu pot fi reținute argumentele primei instanțe precum că, prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de recalculare a pensiei reclamantului Grigore Rusu, acesta a fost lipsit de un drept garantat de lege, deoarece prin instituirea de către legislator a unor noi prevederi de asigurare socială, dreptul procurorilor la asigurare socială este garantat și în continuare, fiind instituită doar o nouă modalitate de ajustare a acestuia.

De asemenea, instanța de apel a menționat că, Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate prevederile art. 73 din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, care stabileau recalcularea pensiilor și indemnizațiilor viagere ale procurorilor, a fost obiectul examinării sub aspectul constituționalității acesteia.

Astfel, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 noiembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, Curtea Constituțională a recunoscut ca fiind constituționale prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011, care prevăd condițiile noi privind asigurarea socială a procurorilor în exercițiu cât și a celor în demisie. În așa mod, a fost apreciat critic argumentul lui Grigore Rusu cu privire la faptul că procurorii pensionați au fost prejudiciați prin faptul că nu li se mai recalculează pensia în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, or statul nu are dreptul să micșoreze cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară.

Instanța de apel a învederat că prin modificările operate la lege, declarate constituționale, statul nu a diminuat cuantumul pensiei procurorilor pensionați, ci a abrogat prevederea cu privire la recalcularea pe viitor a cuantumului pensiei stabilite și achitate procurorilor pensionați până la abrogarea prevederilor cu privire la recalculare, nefiind atins sau micșorat în niciun fel. Mai mult, potrivit modificărilor legislative, acest drept a fost exclus și pentru judecători, astfel, potrivit alin. (5) din Legea nr. 222 din 04 decembrie 2020 pentru modificarea articolului 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin. (1)-(3) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

La data de 10 decembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Grigore Rusu a depus recurs împotriva deciziei din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel (f.d. 169, 170), iar, la data de 28 februarie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Grigore Rusu a prezentat motivarea recursului (f.d. 177-184, 185).

În susținerea recursului Grigore Rusu a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, probele fiind apreciate eronat.

Suplimentar, recurentul a menționat că la data de 10 noiembrie 2021 Curtea Supremă de Justiție a adoptat încheierea irevocabilă în cauza Ninei Bănărescu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, dosarul nr. 3ra-943/21, prin care a

recunoscut inadmisibil recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 25 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins ca neîntemeiat apelul Casei Naționale de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 29 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani. Astfel, reclamanta Nina Bănărescu a obținut câștig de cauză în toate instanțele judiciare competente, fiind recunoscut ilegal răspunsul emis de Casa Națională de Asigurări Sociale cu obligarea respectivei autorități de a recalcula și achita reclamantei pensie pentru vechime în muncă reieșind din salariul mediu lunar al procurorului – adjunct raional în exercițiul funcției, potrivit Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, începând cu 01 decembrie 2018. Speța reclamantei Ninei Bănărescu este una identică speței reclamantului Grigore Rusu, și anume: ambii s-au pensionat în aceeași perioadă, din aceeași funcție, sub imperiul juridic al aceluiași cadru normativ; ambii reclamânți sunt la al doilea litigiu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu epuizarea tuturor căilor de atac și soluții emise în favoarea reclamantei.

Recurentul Grigore Rusu a relevat că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat importanța punerii în aplicare a unor mecanisme capabile să asigure coerența practicii în cadrul instanțelor și uniformizarea jurisprudenței. În fapt, statele contractante au obligația de a-și organiza sistemul judiciar astfel încât să evite adoptarea unor hotărâri divergente [cauza Nejdet Şahin și Perihan Şahin (MC), pct. 55].

Totodată, recurentul a indicat că, în cauza Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României (MC), Curtea Europeană a Drepturilor Omului privea o divergență de jurisprudență profundă și persistentă la nivelul aceleiași instanțe, instanța supremă, și neutilizarea unui mecanism de uniformizare a jurisprudenței. Curtea a subliniat importanța faptului de a asigura coerența practicilor la nivelul celei mai înalte instanțe din țară, pentru a evita riscul de a aduce atingere principiului securității juridice. Acest principiu, care este implicit în toate articolele Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și constituie unul din elementele fundamentale ale statului de drept. Persistența unor divergențe în jurisprudență riscă să creeze o stare de incertitudine juridică, de natură să reducă încrederea, chiar dacă încrederea constituie una dintre componentele fundamentale ale statului de drept. Noțiunea de proces echitabil presupune că dezlegările irevocabile date problemelor de drept în litigiile anterioare, dar identice sub aspectul problemelor de drept soluționate, au caracter obligatoriu în litigiile ulterioare, deoarece s-ar încălca principiul securității raporturilor juridice, cu consecința generării incertitudinii jurisprudențiale și a reducerii încrederii justițiabililor în sistemul judiciar.

Recurentul a indicat că instanța de apel a făcut abstracție atât de argumentele referinței suplimentare prezentate de Grigore Rusu, cât și de jurisprudență statuată de Curtea Supremă de Justiție.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar, conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții

Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 23 noiembrie 2021.

La data de 10 decembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Grigore Rusu a depus recurs împotriva deciziei din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel (f.d. 169, 170).

La data de 28 februarie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Grigore Rusu a prezentat motivarea recursului (f.d. 177-184, 185).

Decizia motivată din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău i-a fost notificată lui Grigore Rusu, prin intermediul oficiului poștal la data de 11 martie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție nr. DS8006394954AS, anexat la actele cauzei (f.d. 176).

Astfel, recursul depus de Grigore Rusu împotriva deciziei din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

La data de 12 aprilie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimă Casei Naționale de Asigurări Sociale copia recursului depus de Grigore Rusu, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d. 188).

Prin referința depusă la data de 11 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat declararea cererii de recurs depuse de Grigore Rusu ca inadmisibilă (f.d. 191, 192-193).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție examinând admisibilitatea recursului depus de Grigore Rusu, prin încheierea din 11 mai 2022 l-a numit pentru examinare în complet de 5 judecători (f.d. 190).

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurente, au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind actele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea hotărârii din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Din actele cauzei rezultă că, începând cu data de 19 aprilie 2001 Grigore

Rusu, este beneficiar de pensie pentru vechime în muncă de procuror calculată în proporție de 80% față de salariul funcției de procuror adjunct al sectorului Drochia (f.d. 55).

Prin decizia din 01 martie 2018 a Curții de Apel Bălți a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze lui Grigore Rusu pensia pentru vechime în muncă, ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului adjunct de nivelul procuraturii raionale în funcție potrivit art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, în vigoare din 01 august 2016, (f.d. 12-15, 38-41), rămasă definitivă și irevocabilă prin emiterea încheierii din 05 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, prin care recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale a fost declarat inadmisibil (f.d. 16-19, 42-45).

În vederea executării actelor judecătorești nominalizate, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul Oficiului Teritorial Drochia, în baza deciziei nr. 31/2018/23350 din 16 mai 2018, i-a recalculat lui Grigore Rusu pensia pentru vechime în muncă, ca procuror, în mărime de 80% din salariu mediu lunar achitat procurorului adjunct al Procuraturii teritoriale în exercițiul funcției și în acest sens începând cu data de 05 aprilie 2013, pensia lui Grigore Rusu a constituit suma de 4978,40 de lei, lunar (f.d. 56-57).

Începând cu data de 01 august 2016, conform deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 31/2018/23546 din 17 mai 2018, cuantumul pensiei s-a majorat până la 12432,83 de lei, lunar (f.d. 58-59).

La data de 01 aprilie 2017, pensia pentru vechime în muncă a lui Grigore Rusu a constituit suma de 13708,50 de lei, lunar, în baza deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 31/2018/23962 din 29 mai 2018 (f.d. 60-61).

Iar, începând cu 01 aprilie 2018, prin decizia nr. 31/2018/26820 din 27 noiembrie 2018 a fost stabilită pensia în cuantum de 15361,66 de lei, lunar (f.d. 62-63).

La data de 12 octombrie 2020 Grigore Rusu s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere, prin care a solicitat calcularea și achitarea pensiei pentru vechime în muncă, reieșind din salariul de funcție al unui procuror – adjunct al Procuraturii raionale în funcție, începând cu 01 decembrie 2018, în legătură majorările la salariu introduse prin Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative (f.d. 6 – 6 verso, 35-36).

Iar, la 28 octombrie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale, l-a informat pe Grigore Rusu că, din documentele din dosarul de pensionare s-a constatat că, prin decizia din 01 martie 2018 a Curții de Apel Bălți, Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i recalculeze și să-i achite pensia pentru vechime în muncă ca procuror, ținându-se cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție începând cu 05 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 01 august 2016, după creșterea salariului potrivit art. 60 din Legea cu privire la procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016. Astfel, a notat că întru executarea hotărârii judecătorești sus enunțate, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Drochia a emis decizii de recalculare a pensiei în cuantum de 80% din salariul mediu lunar achitat procurorului adjunct al Procuraturii teritoriale în exercițiul funcției și care constituie de la 01 aprilie 2018 suma de 15361,66 de lei, lunar (f.d. 7, 33).

Nefiind de acord cu răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale, la data de 16 noiembrie 2020 Grigore Rusu a depus o cerere prealabilă în adresa Casei

Naționale de Asigurări Sociale, solicitând constatarea ilegalității răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020, cu dispunerea anulării acestuia (f.d. 8-9, 48-54).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2590/20 din 02 decembrie 2020 Grigore Rusu a fost informat despre faptul că, în conformitate cu art. 80 alin. (3) din Codul administrativ, dacă după expedierea răspunsului se depune o nouă petiție de același petiționar, cu același obiect, aceasta nu se examinează și se conexează la dosarul inițial. De asemenea, Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că, a expediat răspuns la cererea prealabilă prin scrisoarea nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020, iar cererea depusă la data de 18 noiembrie 2020, nu conține un obiect nou (f.d. 10, 47).

Considerând neîntemeiat răspunsul indicat supra, la data de 15 decembrie 2020 Grigore Rusu a depus prezenta cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat anularea actelor administrative – a răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020 și nr. R-2590/20 din 02 decembrie 2020, cu obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă.

Conform art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

În corespundere cu art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

În sensul art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art. 21 alin. (1)-(3) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercitarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

Potrivit art. 22 alin. (1)-(2) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sânt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

Iar, conform 36 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sânt considerate valori supreme și sânt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu

luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În corespundere cu art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

Iar, potrivit art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, reclamantul Grigore Rusu ca și în cauza anterioară, pretinde recalcularea pensiei, conform unui act normativ adoptat după soluționarea cauzei anterioare și anume, Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar.

Astfel, analizând probatoriul cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că prima instanță a ajuns la o concluzie corectă că, pretențiile reclamantului Grigore Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale sunt întemeiate.

Conform art. 45 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, în vigoare la data pensionării reclamantului Grigore Rusu, salariul procurorilor și anchetatorilor se stabilește în funcție de post, gradul de clasificare și de vechimea în muncă și corespunde salariilor judecătorilor instanțelor judecătorești de gradul de clasificare respectiv, cu o deviere în limita a 5%. Procurorii și anchetatorii au dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele, prevăzute pentru judecători.

În conformitate cu art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, judecătorul are dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Prin Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, de la data de 01 decembrie 2018, salariile procurorilor în funcție au fost majorate. Însă, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a efectuat recalcularea ordinară a pensiei lui Grigore Rusu.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar, prezenta lege are ca obiect de reglementare stabilirea unui sistem unitar de salarizare în sectorul bugetar și reprezintă un cadru general ce cuprinde principiile, regulile și procedurile de stabilire a drepturilor salariale în raport cu ierarhia funcțiilor din sectorul bugetar. Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de salarizare a personalului din sectorul bugetar transparent, echitabil, atractiv, simplu de gestionat, capabil să reflecte și să remunereze performanța, în cadrul căruia salariul de bază să reprezinte principalul element al remunerației personalului. Modul și condițiile de salarizare a personalului din sectorul bugetar țin în exclusivitate de prezenta lege și nu pot fi obiectul de reglementare a altor acte normative, cu excepția celor ce rezultă din legea respectivă.

Articolul 2 din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar, stabilește domeniul de reglementare, cu mențiunea că reglementările prezentei legi se aplică persoanelor cu funcții de demnitate publică, funcționarilor publici, inclusiv cu statut special, persoanelor care ocupă funcții cu statut special specifice apărării naționale, securității statului și ordinii publice, altui personal angajat în baza contractului individual de muncă în autoritățile/instituțiile bugetare finanțate integral din bugetul de stat sau din bugetele locale, precum și personalului Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare – unități bugetare).

Totodată, instanța de recurs menționează că articolul 9 din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar, statuează grilele de salarizare, iar articolul 10 din aceeași Lege componentele salariului.

În conformitate cu art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, în vigoare până la 01 decembrie 2018, salariul procurorului se stabilește în funcție de salariul judecătorului. Salariul de funcție al procurorului se stabilește în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea sa în funcția de procuror. Salariul procurorului reprezintă 90% din: salariul judecătorului Curții Supreme de Justiție, în cazul procurorului din Procuratura Generală sau din procuraturile specializate, cu vechimea în muncă corespunzătoare; salariul judecătorului din judecătorie, în cazul procurorului din procuraturile teritoriale, inclusiv din Procuratura UTA Găgăuzia, cu vechimea în muncă corespunzătoare.

Reieșind din prevederile art. 73 alin. (8) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației viagere în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Recalcularea pensiei pentru vechime în muncă se efectuează ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea se efectuează din data de întâi a lunii în care a fost efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

În anexa nr. 4 la Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar, se indică coeficienții de salarizare inclusiv pentru procurori, în dependență de funcție. Aceste abordări din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar, implică majorarea salariului procurorului în funcție.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, normele citate supra, care erau în vigoare la data când reclamantul Grigore Rusu deja beneficia de pensie, determină dreptul acestuia de a beneficia și de recalcularea pensiei în dependență de salariul procurorului în funcție.

Astfel, prima instanță întemeiat a concluzionat că, substanța dreptului obținut de către procuror referitor la pensionare nu se referă doar la quantumul procentual al acesteia, raportat la o anumită sumă de referință, ci și la periodicitatea recalculării, itinerarul de calcul și conținutul pensiei ca atare. Astfel, exceptarea persoanelor care au dobândit anterior un anumit drept, fiind stabilită

modalitatea de calcul a acestuia în condiții viitoare, nu poate fi aplicată dacă aceasta afectează dreptul în substanță și îl privează pe cel vizat de o plată socială la care era îndreptățit.

În acest context, instanța de recurs relevă că, normele de drept de pensionare stabilite ulterior, nu au putere retroactivă, precum greșit a stabilit instanța de apel, fapt relevat și în pct. 4 (3) din Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, din care rezultă că la determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei, legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că, asigurările sociale stabilite anterior, nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele, care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

La fel, Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 21 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici statuează că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice, este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului. Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

Conform art. 140 din Constituția Republicii Moldova, legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale. Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.

În temeiul art. 28 alin. (1) și (2) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice. Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale.

Sub acest aspect, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, au fost declarate neconstituționale articolul II și punctele 7 și 9 ale articolului III din Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative în partea referitoare la art. 46¹ al Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

În punctele 77-80 din Hotărârea citată supra, Curtea Constituțională a notat că, la aprecierea corespunderii prevederilor legale contestate cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de articolul 46 din Constituție, Curtea Constituțională va ține

cont de prevederile articolului 4 din Constituție și, conform practicii sale, de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene.

Totodată, Curtea a reiterat că, prin Hotărârea nr. 19 din 18 octombrie 2011, drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală, că la început Curtea Europeană a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, iar în cazul persoanelor, care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Muller vs Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evaluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile noncontributive, spre protecție mai largă.

În cauza *Stec și alții vs Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 06 iulie 2005), Marea Cameră a Curții Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat-parte pune în aplicare o legislație, care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr.1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

În lumina jurisprudenței Curții Europene, articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană se aplică fără a fi nevoie să se bazeze exclusiv pe relația între alocarea prestațiilor sociale și obligația de a plăti impozite sau alte contribuții.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, din Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, rezultă că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul, când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei. În acest sens, Curtea susține aprecierea autorităților, dată drepturilor diminuate, prin normele contestate, ca drepturi potențiale sau aleatorii.

Având în vedere cele constatate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, prima instanță întemeiat a dispus admiterea pretențiilor reclamantului Grigore Rusu, cu obligarea recalculării și achitării pensiei, fiind anulată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2299/20 din 28 octombrie 2020 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R-2590/20 din 02 decembrie 2020. Totodată, Casa Națională de Asigurări Sociale fiind obligată să-i recalculeze și să-i achite lui Grigore Rusu pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului-șef teritorial în funcție, începând cu data de 01 decembrie 2018, cu recalcularea ulterioară a pensiei în dependență de majorarea treptată a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la

pensie.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiată concluzia instanței de apel, precum că, prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, a fost modificat art. 73 din Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 și abrogate aliniatele (3)-(10) din art. 73 și astfel, începând cu 01 iulie 2011, procurorii pensionați nu mai beneficiază de dreptul la recalcularea pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu. Or, prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, procurorilor, începând cu 01 iulie 2011, li s-a stabilit dreptul la pensie în conformitate cu Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, circumstanțe, care au dus la schimbări esențiale, în raport cu dreptul la pensie, acordat procurorilor, care au atins vârsta de pensionare până la modificările de rigoare.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, noile reglementări au avut ca scop de a stabili noi reguli în privința colaboratorilor, care au activat în organele procuraturii și au obținut dreptul la pensie după intrarea în vigoare a noilor reglementări, adică după 01 iulie 2011 și nicidecum prin noile prevederi nu se prezumă schimbarea situației pensionarilor, foști colaboratori ai organelor procuraturii, care au dobândit dreptul la pensie până la intrarea în vigoare a acestor reglementări.

Conform art. 45¹ alin. (3) din Legea cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, pensiile procurorilor și anchetatorilor procuraturii se majorează cu 2% din venitul mediu lunar asigurat pentru fiecare an complet de cotizare peste stagiul de cotizare necesar la data stabilirii pensiei conform art.42 alin.(1) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat și pentru fiecare an de muncă peste vechimea de 20 de ani în funcția de procuror sau de anchetator în procuratură – de asemenea cu 2% din venitul mediu lunar asigurat. Cuantumul pensiei, calculat în conformitate cu alin. (2) și (3), nu poate depăși 75% din venitul mediu lunar asigurat. Indexarea pensiei se efectuează în conformitate cu art. 13 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat.

În același timp, art. 73 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, în redacția Legii nr. 56 din 09 iunie 2011, prevede că procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat. Astfel, legiuitorul a stabilit că, începând cu 01 iulie 2011, procurorilor în exercițiu, care vor atinge vârsta de pensionare, li se va stabili dreptul la pensie, conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, dar nicidecum din conținutul acestei norme nu rezultă că procurorilor pensionați li se modifică și condițiile de calculare și achitare a pensiei, or, această modificare nu se răsfrânge asupra procurorilor pensionați până la 01 iulie 2011, mai cu seamă în situația, în care această condiție nu a fost stipulată expres în modificările efectuate.

Or, pentru ca noile reguli să fie aplicabile situațiilor apărute în modul și în condițiile stabilite de legea în vigoare la momentul dobândirii, la caz, a dreptului la pensie în temeiul Legii cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, în

legea nouă urma să fie stipulat expres acest fapt, pe când prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nu conțin asemenea reglementări.

În susținerea acestei concluzii instanța de recurs reține faptul că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct .22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, a constatat că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Curtea Constituțională a mai menționat referitor la prevederile art. 22 din Constituție, că principiul neretroactivității legii urmărește protejarea libertăților, contribuie la adâncirea securității juridice, a certitudinii în raporturile interumane. Principala valoare a ordinii de drept constă în posibilitatea oferită fiecăruia de a-și conforma comportamentul regulilor dinainte stabilite.

Ca urmare, dreptul lui Grigore Rusu, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut, conform prevederilor art. 7 din Codul civil, care stabilește expres că, legea civilă nu are caracter retroactiv.

Astfel, conform prevederilor Legii nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar, reclamantul Grigore Rusu, în calitate de procuror în demisie, a obținut dreptul la toate înlesnirile, garanțiile, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecători, de care a beneficiat anterior.

Complețul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră relevantă speței cauza Gaygusuz vs Austria, Hotărârea din 23 mai 1996, potrivit căreia, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, pensia constituie un drept patrimonial în sensul articolului 1 din Protocolul 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și se constată o discriminare în sensul articolului 14, dacă lipsește o justificare obiectivă, rezonabilă, pentru diminuarea patrimoniului reclamantului.

Or, Legea cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, Legea cu privire la Procuratură nr. 118-XV din 14 martie 2003 și Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, asigură reglementarea garanțiilor sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului ca funcție de demnitate publică, la o anumită vârstă – 50 de ani, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

Astfel, modul de recalculare a pensiei, la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, se efectuează în conformitate cu

art. 51 alin. (3), lit. b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează ca relevantă speței este și Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, prin care Curtea a decis că, stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică. Totodată, indicând și pentru viitor organelor cu drept de inițiativă legislativă că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, procurorului.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție învederează că, dreptul social reclamantului Grigore Rusu l-a dobândit legal, odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă în funcția de procuror în anul 2001 în baza Legii cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, iar drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative ca drepturi potențiale sau aleatorii, se referă la viitorii procurori cu drept de pensionare.

Or, dreptul recurentului Grigore Rusu, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut.

Prin urmare, dreptul recurentului în calitatea sa de procuror pensionat, la recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu, a fost dobândit în modul prevăzut de lege și nu este susceptibil de a fi anulat.

Așadar, prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia de a admite cererea de chemare în judecată a lui Grigore Rusu.

De altfel, refuzul calculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă procurorilor pensionați, până la operarea modificărilor prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, în vigoare din 01 iulie 2011, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, provoacă discriminarea acestora în raport cu alți pensionari, foști colaboratori ai organelor procuraturii, care au obținut câștig de cauză pe aceleași temeiuri, având la bază aceleași circumstanțe.

În contextul celor expuse, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că prima instanță în mod corect a apreciat circumstanțele cauzei și conform prevederilor legale a emis o hotărâre legală și întemeiată.

Totodată, circumstanțele descrise determină completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și

de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție să conchidă că soluția instanței de apel este neîntemeiată, deoarece a fost emisă cu aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material, din care considerente aceasta nu poate fi menținută, iar argumentul recurentului Grigore Rusu că, instanța de apel a emis decizia contestată cu interpretarea eronată a normelor de drept material și a ignorat practica statuată de Curtea Supremă de Justiție este întemeiat.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel a fost emisă cu interpretarea eronată a normelor de drept material, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și a menține hotărârea din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Grigore Rusu.

Se casează integral decizia din 23 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 27 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Grigore Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea recalculării și achitării pensiei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

judcătorul

Tamara Chișca-Doneva

judcătorii

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Aliona Miron

Nina Vascan